

Plānotās smilts un grants ieguves
Salenieku karjerā (Jaunjelgavas novadā)

**IETEKME UZ AINAVU UN
NEGATĪVĀS IETEKMES MAZINĀŠANAS
PASĀKUMI**

Kristīne Vilciņa
Dipl. ainavu arhitekte

KARJERS - 2KM

Rīga

2019

Satura rādītājs

1.	Plānotās darbības vietas ainaviskais novērtējums	3
1.1.	Plānotās darbības apraksts	3
1.2.	Plānotās darbības vietas ainavas vispārējs apraksts	4
1.3.	Ainavas novērtējums plānošanas dokumentos	6
1.4.	Pašreizējās un plānotās darbības ietekmes uz ainavu novērtējums	11
2.	Negatīvās ietekmes uz ainavu mazināšanas pasākumi	20
2.1.	Negatīvās ietekmes mazināšana derīgo izrakteņu ieguves laikā.....	20
2.2.	Negatīvās ietekmes uz ainavu mazināšana pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas	21
3.	Secinājumi	22
	Izmantotā literatūra	23

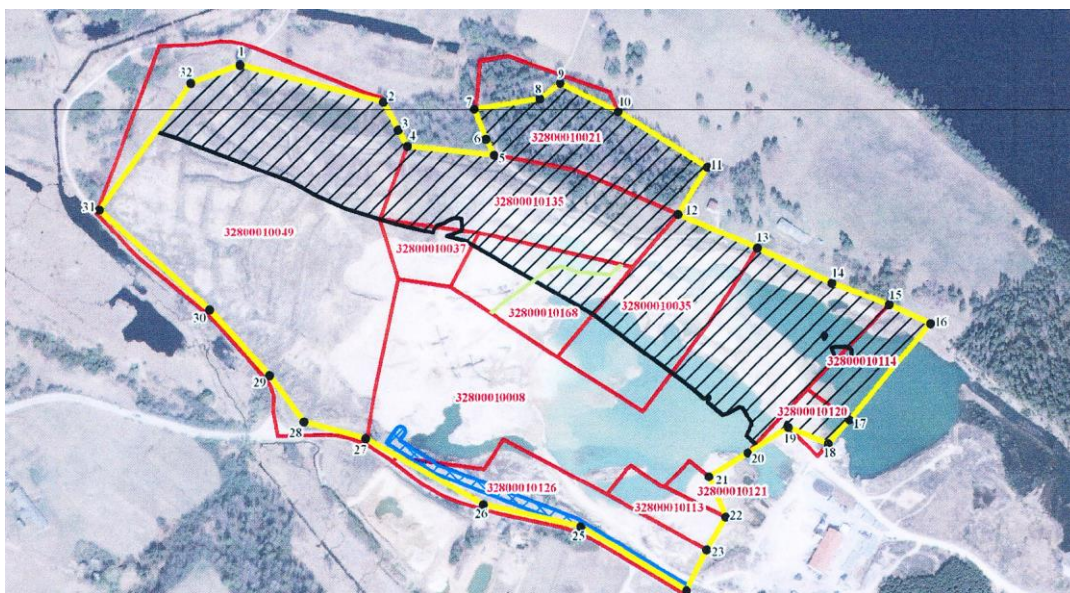
1. PLĀNOTĀS DARBĪBAS VIETAS AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS

1.1. Plānotās darbības apraksts

Smilts un grants ieguves vieta – Salenieku karjers – atrodas Jaunjelgavas novadā, Sērenes pagastā, starp valsts reģionālo autoceļu Bauska-Aizkraukle P87 un Daugavu, Daugavas kreisajā krastā, derīgo izrakteņu ieguves atradnē “Aizkraukle - kreisais krasts” 2018. gada iecirknī. Atradnes kopējā platība ir 44,16 ha, tā izpētīta 1977. gadā, 2018. gadā veikts ģeoloģiski izpētīto un atlikušo krājumu pārrēķins.

Smilts un grants ieguve Salenieku karjerā ir jau veikta aptuveni 30 ha platībā (atradnes teritorijas DA daļā) un to paredzēts turpināt vēl neizstrādātajos 14,075 ha (teritorijas ZR daļā). Uz DA no atradnes teritorijas ir uzbūvēta derīgo izrakteņu pārstrādes rūpnīca. Izstrādātajā karjera daļā izveidojies dīķis, bet teritorija nav rekultivēta un publiski pieejama rekreācijai, gar dīķa malu ved ceļš uz karjera aktīvo daļu, pa kuru pārvietoja kravas transports.

Smilts un grants ieguve plānota zemes vienībās ar kadastra apzīmējumiem 3280 001 0021, 3280 001 0113, 3280 001 0114 (“Birzniēki”); 3280 001 0035, 3280 001 0037, 3280 001 0120, 3280 001 0121, 3280 001 0126, 3280 001 0135 (“Kārļi”); 3280 001 0049 (“Grantskalni”); 3280 001 0168 (“Lapsas”); 3280 001 0008 (“Ķirši”) (turpmāk – Plānotās darbības vieta). Plānotās darbības vieta atrodas pakalnā ir jau daļēji sagatavota derīgo izrakteņu ieguvei: teritorija ir atmežota, apaugums un zemes auglīgā virskārta ir noņemta. Derīgos izrakteņus plānots iegūt, nepazeminot pazemes ūdens līmeni, paredzēts norakt zemes virsas pacēlumu vidēji 15,72 m biezumā. Plānotās darbības vietas Z pusē saglabāties pieaudzis mežs, bet ZR un R malā aug sekundāri lapu koku meži.

1.attēls Derīgo izrakteņu atradnē ietilpstošās zemes vienības.

Tuvākā blīvi apdzīvotā vieta ir Jaunjelgava. Salenieku karjera apkārtnē atrodas vairākas viensētas: ļoti tuvu jau izstrādātā karjera stāvajai Z malai atrodas “Lapsas”, bet teritorijā starp karjeru un Daugavu upes apakšējā terasē atrodas vēl 4 viensētas. Uz D un DR no plānotās darbības vietas atrodas mitra ieplaka – senā Daugavas gultne.

2. attēls. Skats uz karjera izstrādāto daļu un dīķi no karjera augstās krants Z pusē netālu no Lapsu mājām.

Uz DA no Salenieku karjera Daugavas virspalu terasē atrodas vēl vairāki izstrādāti karjeri, vienā no tiem atrodas kādreizējā Aizkraukles atkritumu izgāztuve “Totēni”.

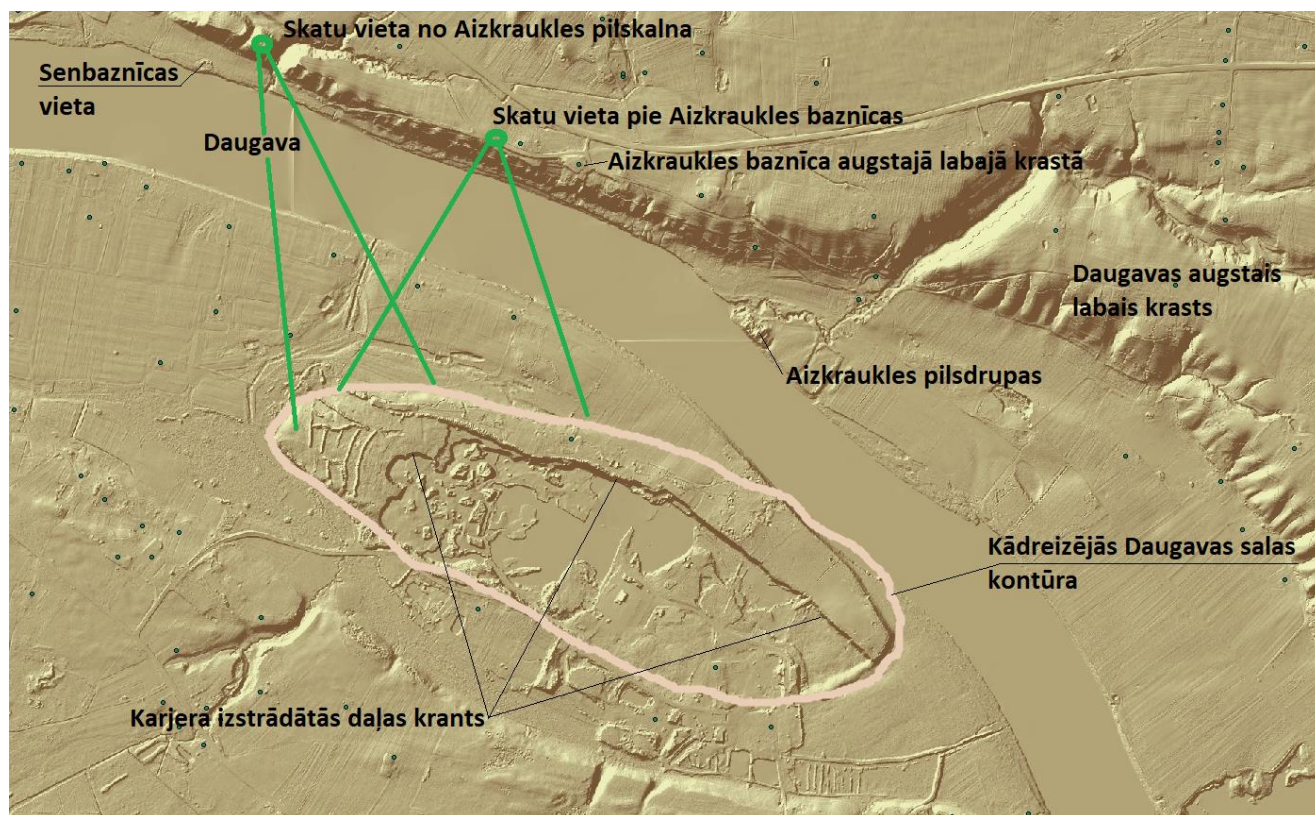
1.2. Plānotās darbības vietas ainavas vispārējs apraksts

Atbilstoši Latvijas ainavu klasifikācijai (Ramans, 1994) plānotās darbības vieta ietilpst Daugavzemē, Lejasdaugavas (Daugavas spēkstaciju) nolaidā. Nolaidas ir ainavu vienību tips, kuram raksturīga lēzeni slīpa zemes virsa, kas pazeminās vienā virzienā, šeit – virzienā uz jūru, ZRR virzienā. Reljefs parasti ir līdzens vai lēzeni un vidēji viļņots. Nolaidai raksturīgs savstarpēji

paralēli tekošu upju tīkls. Raksturīgākā vizuāli estētiskā īpašība – no nolaidas paveras plašs un atklāts skats uz apkārtni. Pateicoties dabiskai drenāžai, tā ir labi iekultivēta. (VARAM, 2000)

Plānotās darbības vieta ietilpst terasētajā Daugavas upes ainavā, kas ir vērtējama kā unikāla ainava Latvijas mērogā (VARAM, 2000). Derīgo izrakteņu atradne kādā no iepriekšējām Daugavas attīstības stadijām, kad upes caurplūdums bijis ievērojami lielāks, ir bijusi sala, kas pacēlusies virs upes straumes. Šobrīd kādreizējās salas pakāje atrodas aptuveni 5 m virs normālā Daugavas ūdens līmeņa, bet augstākais punkts – vēl aptuveni 10 m augstāk. Salas DA puse ir jau norakta, bet plānotās darbības vietā kādreizējās salas Z un R pusē vēl saglabāties ievērojams pacēlums.

Pēc ainavsegas rakstura plānotās darbības vieta bijusi raksturojama kā mežāre, kur meži mijas ar atklātām lauksaimniecības zemju platībām. Pirms derīgo izrakteņu ieguves uzsākšanas Daugavas kādreizējās salas nogāzes klāja meži. Šobrīd mežs saglabāties tikai daļā no Z nogāzes, kas vērsta pret Daugavu, un plānotās darbības ainavu telpā dominē karjera ainava ar smilts un grants atsegumiem un izveidojušos dīķi ar zaļganu ūdeni derīgo izrakteņu ieguves vietas zemākajā daļā (skat. 2. attēlu).

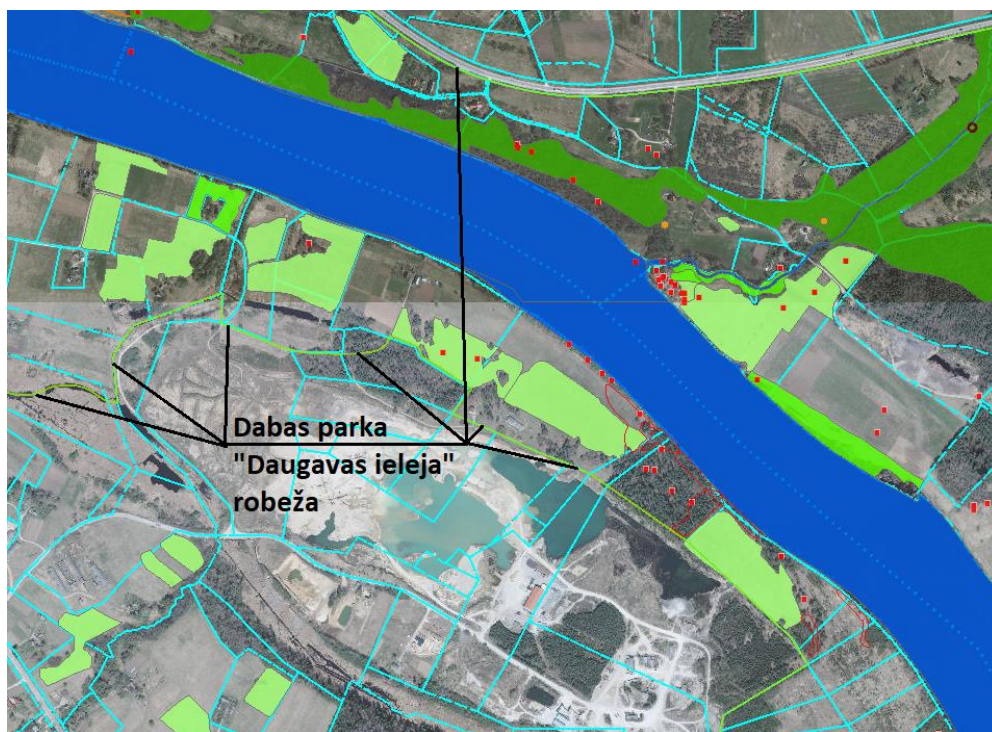
3. attēls. Plānotās darbības vietas izvietojums Daugavas ielejas ainavā. Pamatne – virsmas modelis, Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra.

Kādreizējās Daugavas salas Z nogāzē saglabājušās mežaudzes aizsedz skatu uz plānotās darbības vietu no abu krastu apakšējā terasē esošajām viensētām un apskates objektiem (Aizkraukles senbaznīcas un Aizkraukles pilsdrupām), kā arī daļēji aizsedz skatu no upes pretējā augstā krasta.

No autoceļa Bauska-Aizkraukle plānotās darbības vieta nav redzama, skatu aizsedz ēkas, koki un citi ainavas elementi. Derīgo izrakteņu ieguves teritorija paveras skatam, nobraucot no Daugavas ielejas kreisā krasta augšējās terases Vecsērenes ieplakā. Nogriežoties pa ceļu pa labi, redzama smilts un grants ieguves teritorija un pārstrādes rūpnīca, bet, nogriežoties pa kreisi uz Gulbju un Lapsu mājām, ceļa labajā pusē plānotās darbības teritoriju aizsedz augsts zemes valnis (skat. 20. attēlu).

1.3. Ainavas novērtējums plānošanas dokumentos

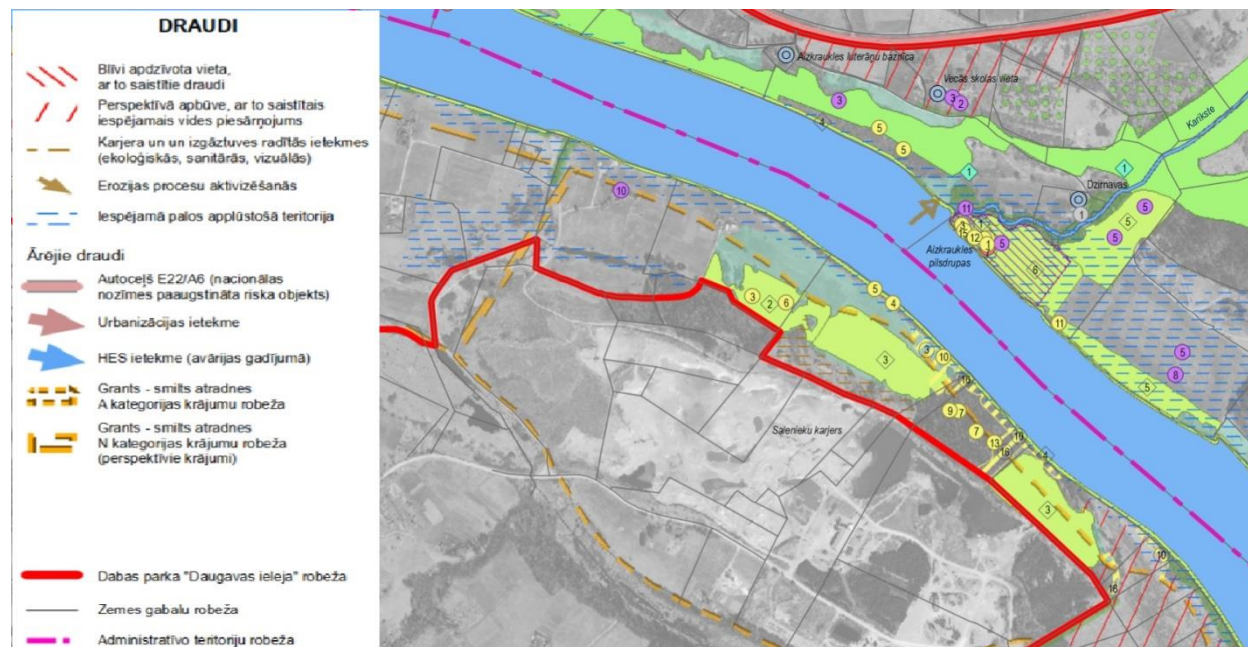
Plānotās darbības vieta Z pusē robežojas ar dabas parka (turpmāk – DP) “Daugavas ieleja” teritoriju, DP robeža šķērso zemes īpašumu “Birznieki”. DP robeža apliec kādreizējo Daugavas salu, to neietverot aizsargājamā teritorijā, lai gan tā pieder pie Daugavas ielejas un ietilpst Daugavas ielejas skatu telpā. Kādreizējā Daugavas sala nav iekļauta DP visdrīzāk tāpēc, ka derīgo izrakteņu ieguve atradnē jau bija uzsākta.

4. attēls. DP “Daugavas ieleja” robeža pie plānotās darbības vietas (shēmas pamatnei izmantota Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols” informācija).

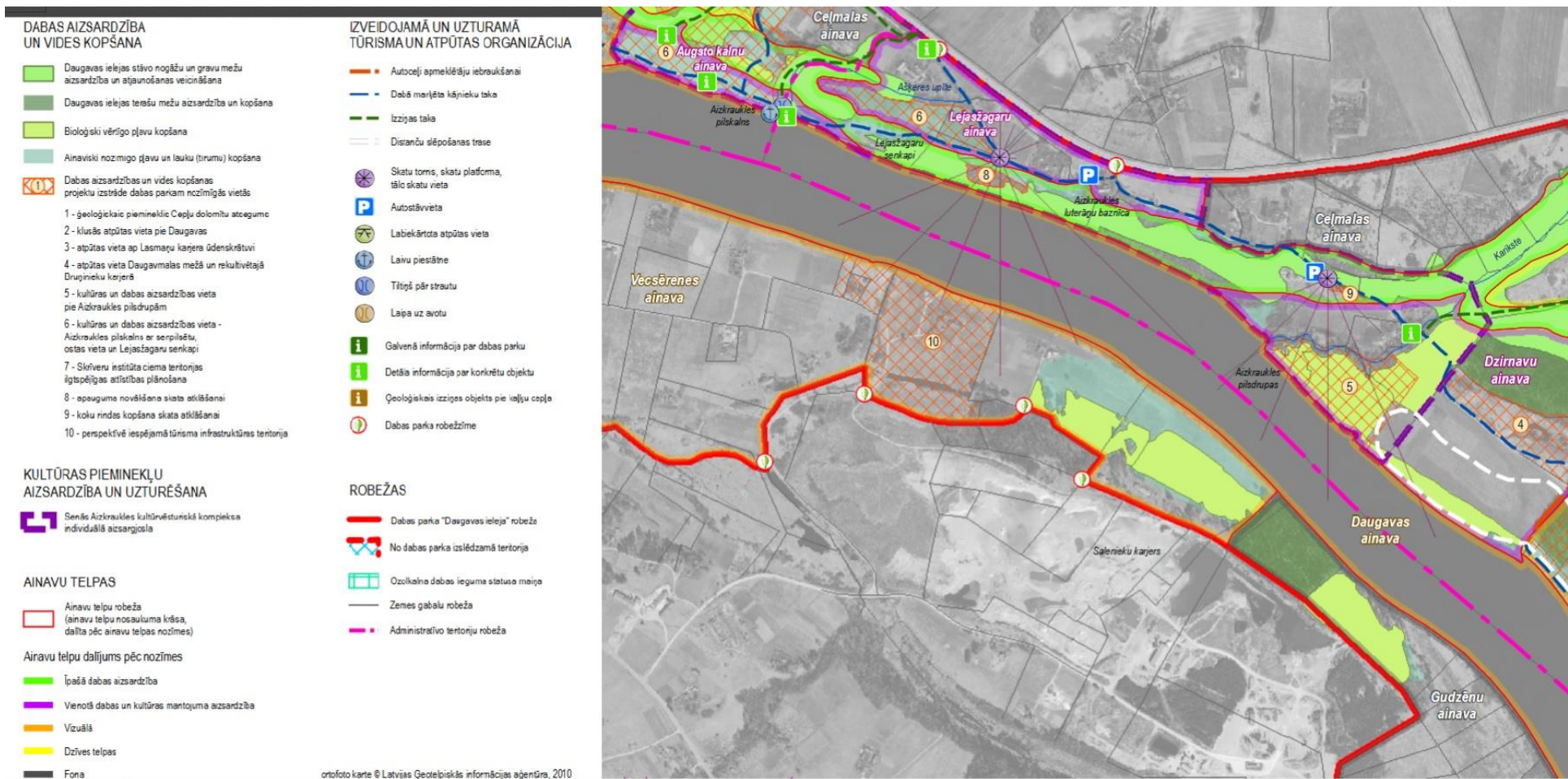
DP “Daugavas ieleja” 2014. gadā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns (turpmāk – Plāns). Plānā liela uzmanība pievērsta ainavas novērtēšanai un izpētei (šeit un turpmāk: Metrum, Vides eksperti 2014).

Analizējot ārējos riska faktorus, secināts, ka grants ieguves vietu atrašanās pie DP robežas Sērenes pagastā ir nozīmīgs riska faktors, grants atradņu un izstrādāto karjeru esamība būtiski ietekmējusi DP robežu noteikšanu, atsevišķās vietās dabā robežu grūti identificēt. Kopš 2004.gada karjeru ietekme uz DP teritoriju ir pastiprinājusies.

5. attēls. Iespējamo draudu DP “Daugavas ieleja” attēlojums dabas aizsardzības plānā (Metrum, Vides eksperti 2014).

Plānā uzsvērts, ka DP galvenā nozīme ir piešķirama augstajam Daugavas senielejas krastam un terasēm, DP ietverts galvenokārt Daugavas labais krasts, tādējādi akceptējot seno robežu starp Vidzemi un Kurzemi. Abi krasti ietverti vien aptuveni pusē no visa DP garuma gar Daugavu, turklāt tā ir tikai 100-800 m plata pieupes josla. Sērenes pusē DP ietvertā Daugavas piekraste kalpo par fonu skatos pāri upei no labā krasta, tā veido priekšplānu, kas maskē karjerus un izgāztuves vietas. Skata tālākos plānus veido tālu ārpus DP esošie meži uz terasēm un tālā Daugavas senielejas nogāze (turpat, 35. lpp.). Plānojot pašvaldību teritoriju, jārēķinās ar to, ka vizuālās uztveres laukā atrodas visa Daugavas ieleja, arī tās daļas, kas neietilps DP (turpat, 34.lpp.).

6. attēls. Plānotie apsaimniekošanas pasākumi DP "Daugavas ieleja" dabas aizsardzības plānā (Metrum, Vides eksperti 2014).

DP teritorija iedalīta ainavu telpās. Plānotās darbības vietai blakus atrodas un pēc būtības tā ietilpst DP noteiktajā Vecsērenes ainavā, kas aprakstīta kā plaša atklāta Daugavas terases telpa, praktiski nepieejama. Ainavu telpā dominē Daugava, ielejas kvintesence (turpat, 2. tabula). Vecsērenes ainavu telpai piešķirta vizuālā nozīme, tai jānodrošina biotopu un dzīvotņu, kā arī kultūras mantojuma elementu aizsardzību, nepieciešami nosacījumi ainavu telpas uzturēšanai (saistībā ar jauno apbūvi) (turpat, 3. tabula).

Plānā ietverta konkrētu rīcību plānošana DP ainavu telpu saglabāšanai un attīstībai. Kā Vecsērenes ainavas individuālais mērķis ir noteikts atklātas ainavu telpas uzturēšana. Ieteicams veikt ainavas elementu izvērtējumu (pēc funkcijām un vizualitātes), nozīmīgo pļavu biotopu kopšanu un uzturēšanu labvēlīgā stāvoklī, jaunas apbūves kontroli (turpat, 87. lpp.)

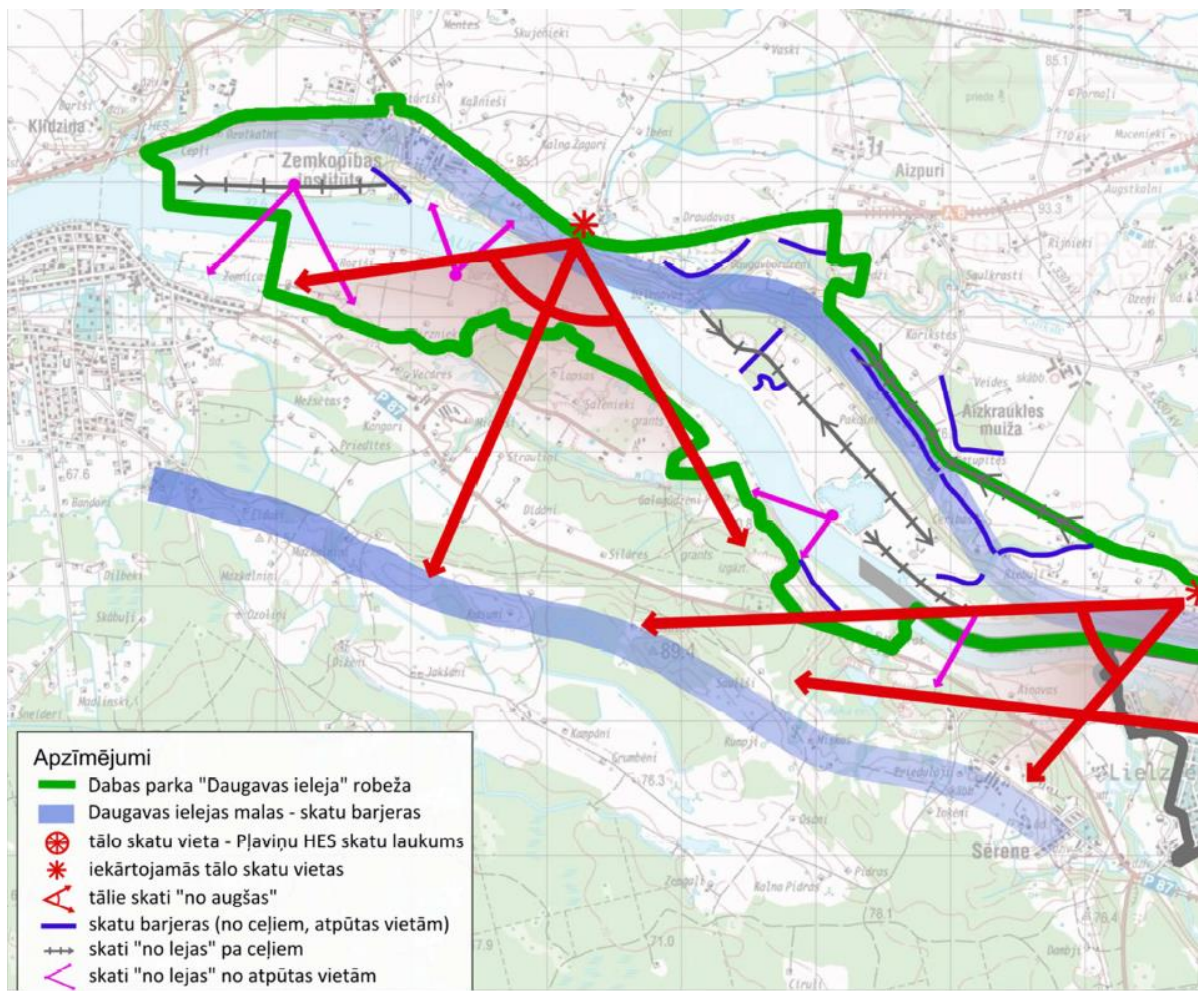
Plānā viens no noteiktajiem īstermiņa mērķiem ir saglabāt un pilnveidot teritorijas ainaviskās vērtības. Kā viens no pasākumiem ir norādīts apauguma novākšana no nogāzes augšpusē skatu vietā pie Aizkraukles baznīcas (turpat, 96.lpp.). Teritorijā starp karjeru un Daugavu plānota iespējamā tūrisma infrastruktūras teritorija (skat. 6. attēlu).

7. attēls. Skats uz Daugavas kreiso krastu no skatu vietas pie Aizkraukles baznīcas.

Integrēti ar Plāna izstrādi (saskaņoti gan laikā, gan risinājumos) tika izstrādāts arī Aizkraukles novada teritorijas plānojums 2014.-2026.gadam (turpmāk – Teritorijas plānojums). Lai gan plānotās

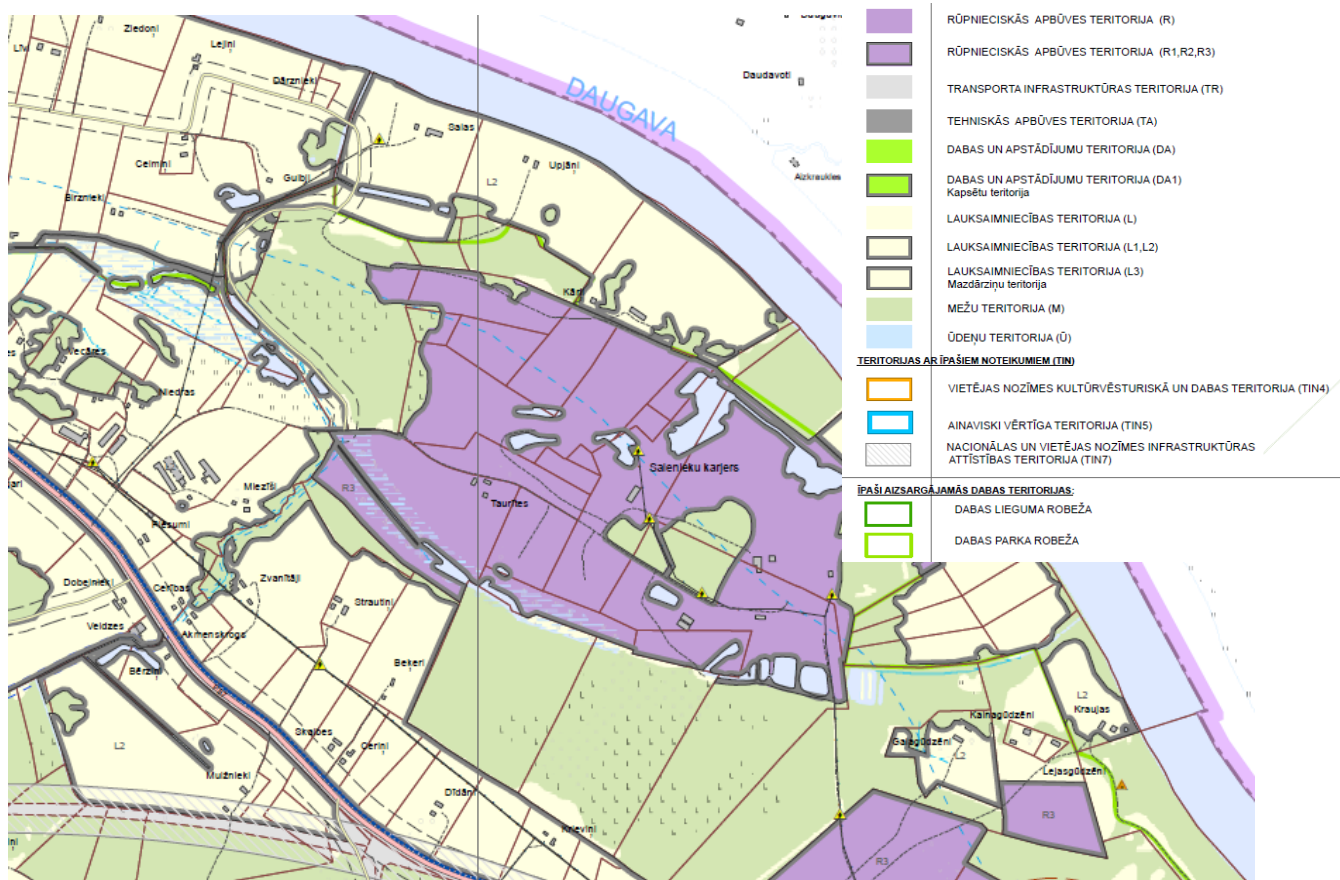
darbības vieta ietilpst Jaunjelgavas novada teritorijā, tā ietverta teritorijas plānojuma ainavu izvērtējumā norādīts tālais skats pie Aizkraukles baznīcas, kas, skatoties pāri plānotās darbības vietai, noslēdzas ar Daugavas senielejas robežu gandrīz 3 km attālumā (Metrum, Aizkraukles novada dome 2014, paskaidrojuma raksta 13. attēls). Tomēr nekādi saistoši nosacījumi skatu vietas uzturēšanai vai ierīkošanai nav norādīti.

8. attēls. Tālā skatu vieta Aizkraukles novada plānojuma paskaidrojuma rakstā.

Jāatzīmē, ka minētajā skatu vietā pie Aizkraukles baznīcas ir uzstādīti stendi, kas stāsta par dabas parku un vietas kultūrvēsturiskajām vērtībām, bet pats skats uz Daugavas ieleju ir labāk redzams, kamēr kokiem vēl nav saplaukušas lapas. Vasarā tālā skata iespējas ir apgrūtinātas (skat. 7. attēlu).

Jaunjelgavas novada teritorijas plānojuma 2013.-2024.gadam grozījumu Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (<http://jaunjelgava.lv/index.php/novads/novada-attistiba/teritorijas-planojums/>) ir noteiktas ainaviski vērtīgās teritorijas, bet plānotās darbības vietā šāda teritorija nav noteikta, ir rūpnieciskās apbūves un meža teritorijas (skat. 9. attēlu).

9. attēls. Salenieku karjers Jaunjelgavas novada teritorijas plānojuma funkcionālā zonējuma kartē.

1.4. Pašreizējās un plānotās darbības ietekmes uz ainavu novērtējums

Kā var secināt no ainavas novērtējuma un plānošanas dokumentu izvērtējuma, plānotajai darbībai būtiskākā ietekme uz ainavas estētiskajām vērtībām var būt tālajos skatos no Daugavas labā krasta, kā arī tuvajos skatos no ceļa, kas apliec plānotās darbības vietu.

Skatā no Aizkraukles pilskalna plānotās darbības vieta redzama kreisajā pusē kā neliels gaišs atsegtās grunts laukums (skat. 10. attēlu). Pietuvinot, redzamas sašķūrētās grunts kaudzes un atsegtie grunts laukumi (skat. 11. attēlu). Skatu uz smilts un grants ieguves teritoriju daļēji aizsedz koki (fotografēšanas brīdī bezlapu stāvoklī).

Labākais skats no Aizkraukles pilskalna paveras pa labi, virzienā uz Daugavas lejteci, kur vidējā plānā redzama Aizkraukles senbaznīcas vieta. Šajā skatā plānotās darbības vieta nav redzama (skat. 12. attēlu).

10.attēls. Skats uz plānotās darbības vietu no Aizkraukles pilskalna (pa kreisi).

11.attēls. Skats uz plānotās darbības vietu no Aizkraukles pilskalna pietuvinājumā. Koki daļēji aizsedz skatu uz atsegto grunti.

12.attēls. Skats no Aizkraukles pilskalna virzienā uz Daugavas lejteci, upes krastā redzama senbaznīcas vieta.

Savukārt no Aizkraukles pilskalna pakājes, Daugavas apakšējās terases līmeņa, grunts atsegums plānotās darbības vietā nav redzams. To aizsedz gan upes malā, gan tālāk augošie koki un krūmi (skat.13.attēlu).

Otra tālā skatu vieta, kas minēta gan dabas aizsardzības plānā, gan teritorijas plānojumā, atrodas netālu no Aizkraukles baznīcas. Daugavas labās puses augstais krasts šajā vietā ir bez koku un krūmu apauguma – paveras plašs skats uz visu Daugavas ieleju un uz Daugavas lokiem augšpus skata vietas. Skatu gan daļēji aizsedz krasta nogāzē zemāk augošie koki (skat. 14. attēlu). Dabas aizsardzības plānā paredzēts, ka ieteicams izcirst atsevišķus kokus, kas traucē skatam, vai arī uzbūvēt nelielu skatu platformu. Šobrīd gan minētās darbības nav veiktas. Pie skatu vietas uzstādīti stendi, kas vēsta par Daugavas ielejas kultūrvēsturiskajām un dabas vērtībām (skat. 15. attēlu).

No skatu vietas redzama derīgo izrakteņu pārstrādes rūpnīca, kuras baltais skurstenis un sarkanais jumts paceļas pāri koku galotnēm. Jāatzīmē, ka rūpnīcas arhitektoniskais veidols un izmantotās krāsas vismaz tālajā skatā sasaucas ar Aizkraukles baznīcas veidolu, veidojot ainavā iederīgu akcentu (skat. 15. un 16. attēlu)

13.attēls. Skats uz plānotās darbības vietas pusi no Aizkraukles pilskalna pakājes.

14.attēls. Skatu uz Daugavas lokiem no skatu vietas pie Aizkraukles baznīcas daļēji aizsedz krasta nogāzē augošie koki (kreisajā pusē virs kokiem redzama baznīcas torņa smaile).

15.attēls. Skatu vietā pie Aizkraukles baznīcas uzstādīti informācijas stendi, tālumā pāri koku galotnēm redzama derīgo izrakteņu pārstrādes rūpnīca.

16.attēls. Derīgo izrakteņu rūpnīca pietuvinājumā.

Plānotās darbības vieta atrodas Daugavas pretējā krastā tieši pretī skatu vietai pie Aizkraukles baznīcas. Tāpat kā skatā no Aizkraukles pilskalna, redzams atsegtās grunts laukums, ko gan daļēji aizsedz gan upes labā krasta nogāzē, gan arī pretējā krastā augošie koki. Aiz atsegtās grunts laukuma nedaudz pa labi augstāk pretējā krastā redzamas pamestās fermas ēkas, kā arī pašā Daugavas malā atrodas lauku saimniecību saimniecības ēkas, līdz ar to Daugavas pretējā krasta ainavai piemīt arī saimniecisks, ne tikai dabas un kultūrvēstures raksturs. Turklāt Daugavas krastā esošās viensētas, pateicoties to novietojumam uz Daugavas ielejas līdzenās terases un izmantotajām košajām krāsām, veido daudz labāk pamanāmu akcentu, nekā tālāk esošais atsegtās grunts laukums un fermas ēkas (skat. 17. un 18. attēlu).

Tā kā karjera atsegtās grunts laukums, kas redzams tālajā skatā, ir vērtējams kā skata estētisko kvalitāti pazeminošs elements, tad ir būtiski pēc iespējas samazināt tā ietekmi. Skatos gan no Aizkraukles pilskalna, gan no skatu vietas pie Aizkraukles baznīcas ir būtiski, lai tiktu saglabāti koki, kas aug starp plānotās darbības vietu un Daugavu. Ja minētie koki un mežs tiktu izcirsti, tad karjera negatīvā ietekme uz ainavu būtiski palielinātos.

17. attēls. No skatu vietas pie Aizkraukles baznīcas plānotās darbības vieta redzama kā atsegtas grunts laukums (pa labi), kreisajā pusē – derīgo izrakteņu rūpnīcas siluets.

18.attēls. Plānotās darbības vieta pietuvinājumā. Tālāk pa labi – pamestie fermas korpusi.

Tuvajos skatos no plānotās darbības tuvumā esošajiem ceļiem ainavā dominē karjera izveidotā ainava. Skatā no D puses ceļa, kas ved uz grants un smilts ieguves un apstrādes vietu, dažviet pārskatāms karjers, kā arī redzama karjera dīķa pretējā krastā uz kraujas esošā viensēta (skat. 19. attēlu). Savukārt no R pusē esošā ceļa, kas apliec plānotās darbības vietu un ved uz Daugavas krastā esošajām viensētām, skatu aizsedz zemes valnis un krūmu josla (skat. 20.attēlu). No ceļa Daugavas jeb ZR pusē skatu uz karjeru aizsedz koki un mežs, kurus, kā jau iepriekš minēts, vēlams saglabāt (skat. 21. attēlu). Savukārt no ceļa, kas ved gar pašu karjera Z malu uz Lapsu mājām, Karjeru aizsedz zemes valnis, koki un krūmi, bet no pašas karjera krants paveras unikāla un mainīga ainava uz derīgo izrakteņu ieguves laukumu (skat. 22. attēlu).

Tuvajos skatos jau šobrīd dominē derīgo izrakteņu ieguves rezultātā radusies ainava. Lai gan pats karjers nav redzams no ceļiem, kas ved uz apkārtnē esošajām viensētām, izņemot no Lapsu mājām, kas atrodas pašā karjera kraujas malā, tomēr izveidotie zemes vaļņi vienmēr atgādina par karjera tuvumu. Apkārtnē dzīvojošos iedzīvotājus pat vairāk par negatīvo ietekmi uz ainavas estētiskajām kvalitātēm ietekmē trokšņa un putekļu piesārņojums.

19.attēls. Skats uz karjeru no piebraucamā ceļa. Otrpus karjera dīķim redzamas viensētas ēkas.

20.attēls. Skatu uz karjeru no R puses ceļa aizsedz zemes valnis.

21. attēls. Skatu uz plānotās darbības vietu ZR pusē aizsedz atsevišķi koki un mežs.

22.attēls. Skats no karjera Z kraujas uz derīgo izrakteņu ieguves laukumu.

2. NEGATĪVĀS IETEKMES UZ AINAVU MAZINĀŠANAS PASĀKUMI

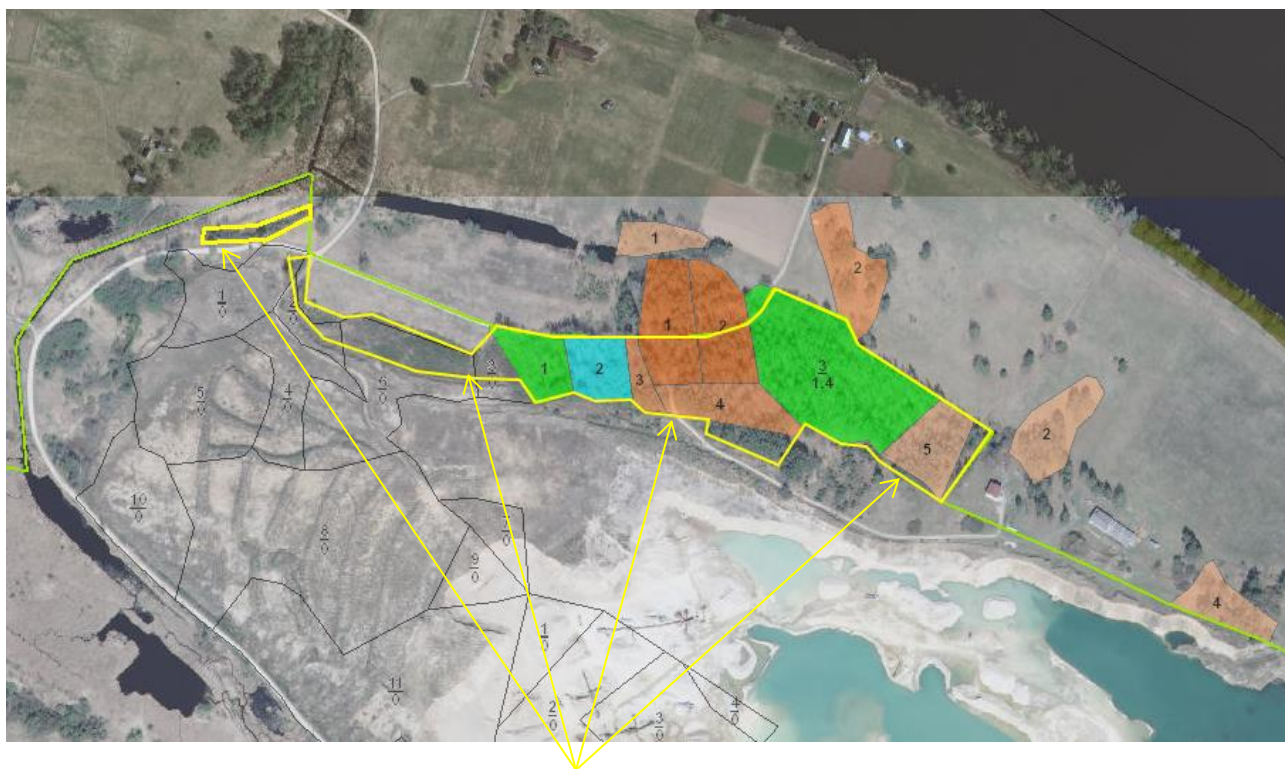
2.1. Negatīvās ietekmes mazināšana derīgo izrakteņu ieguves laikā

Lai mazinātu derīgo izrakteņu ieguves laikā izveidotās industriālās ainavas ar atsegtām smiltis un grants platībām ietekmi uz dabas parka “Daugavas ieleja” ainavām, pēc iespējas saglabājams mežs plānotās darbības vietas Z un ZR daļā. Ieteicams saglabāt gan meža inventarizācijā uzrādītos meža nogabalus, gan arī saglabājušās sekundārās ātraudzīgās mežaudzes.

23. attēls. Mežs un atsevišķi koki plānotās darbības vietas Z un ZR malā, kurus ieteicams saglabāt.

Lai mazinātu plānotās darbības negatīvo ietekmi uz ainavu, derīgo izrakteņu ieguvi plānotās darbības vietā ieteicams pabeigt pēc iespējas ātrāk, lai būtu iespējams veikt rekultivāciju. Atsegtās grunts laukumiem pārklājos ar veģetāciju, plānotās darbības vieta vairs neizceltos mežu un lauku ainavā, skatoties no Daugavas pretējā krasta.

24. attēls. Mežs un atsevišķi koki, kurus vēlams saglabāt (shēmas pamatnei izmantota Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols” informācija).

2.2. Negatīvās ietekmes uz ainavu mazināšana pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas

Pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas nepieciešams rekultivēt un labiekārtot visu karjera teritoriju. Izveidojušos dīķos, ja to ūdens kvalitāte ir atbilstoša, iespējams ierīkot peldvietas. Nepieciešams labiekārtot stāvo krauju karjera Z malā, ierīkojot laipas, kāpnes un padarot to pieejamu apmeklētājiem. Jāpievērš uzmanība iežu atseguma nostiprināšanai, lai teritorija būtu droša apmeklētājiem.

Rekultivācijas projekta izstrādei ieteicams pieaicināt ainavu arhitektu, kā arī ģeoloģijas un hidroloģijas speciālistus. Pirms rekultivācijas projekta izstrādes veicama detalizēta teritorijas topogrāfiskā uzmērīšana, kā arī jānoskaidro teritorijas tālākās attīstības mērķis un virzieni.

Pēc rekultivācijas labiekārtotā kādreizējā karjera teritorija būs piemērota dažādām atpūtas aktivitātēm un tūristu piesaistei, iespējams ierīkot arī tematisku izklaides vai izziņas parku. Kādreizējā karjera rekultivācija padarīs iespējamu tūrisma infrastruktūras teritorijas, kas paredzēta DP “Daugavas ieleja” dabas aizsardzības plānā “Salu” un “Dārznieku teritorijā (skat. 6. attēlu), attīstību. Labiekārtotā kādreizējā karjera teritorija ar savu piedāvājumu bagātinās DP “Daugavas ieleja” tūrisma piedāvājumu klāstu.

3. SECINĀJUMI

Plānotās darbības īstenošana būtiski nepalielinās negatīvo ietekmi uz ainavu, jo plānotās darbības vieta ir jau sagatavota derīgo izrakteņu ieguvei, kādreizējās reljefa formas un ainavsega plānotās darbības vietā ir zuduši. Pašreizējās situācijas saglabāšana nav vērtējama pozitīvi.

Skati no pretējā augstā Daugavas krasta, kas ietver arī plānotās darbības vietu, ir definēti kā vērtīgi gan dabas parka "Daugavas ieleja" dabas aizsardzības plānā, gan arī Aizkraukles novada teritorijas plānojumā (skat. 6. un 8. attēlu).

Skatā no Daugavas pretējā krasta apskates objektiem plānotās darbības vieta ir redzama, bet negatīvā ietekme uz tālā skata kvalitāti nav būtiska, jo redzamais derīgo izrakteņu ieguvei atsegtās grunts laukums ir salīdzinoši neliels plašajā skata perspektīvā (skat. 10. un 17. attēlu).

Negatīvo ietekmi uz ainavu derīgo izrakteņu ieguves laikā var samazināt, saglabājot mežu un atsevišķus kokus plānotās darbības vietas Z un ZR pusē (skat. 24. attēlu).

Pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas, kas būtu veicama pēc iespējas ātrāk, veicama teritorijas rekultivācija un izstrādājams rekultivācijas projekts, paredzot padarīt ūdenstilpes krastus drošus apmeklētājiem un labiekārtojot apkārtni. Vēlamais scenārijs tālākajai derīgo izrakteņu vietas attīstībai ir apmeklētājiem pieejamas atpūtas teritorijas izveidošana, kas papildinātu dabas parka "Daugavas ieleja" tūrisma piedāvājumu.

Kristīne Vilciņa
Dipl. ainavu arhitekte

Rīgā, 2019. gada 6. augustā

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

Bells S., Nikodemus O. 2000. Rokasgrāmata meža ainavas plānošanai un dizainam. Valsts Meža dienests, LTS International Ltd., Rīga

Jaunjelgavas novada dome. Jaunjelgavas novada teritorijas plānojums, <http://jaunjelgava.lv/index.php/novads/novada-attistiba/teritorijas-planojums/>

“Metrum” SIA, “Vides eksperti” SIA, 2014. Dabas parka “Daugavas ieleja” dabas aizsardzības plāns (https://www.daba.gov.lv/public/lat/iadt/dabas_parki/daugavas_ieleja/)

“Metrum” SIA, Aizkraukles novada dome 2014. Aizkraukles novada teritorijas plānojums 2014.-2026.gadam (<http://www.aizkraukle.lv/lv/pasvaldiba/attistibas-planosanas-dokumenti/teritorijas-planojums/>)

Ramans K. 1994. Ainavrajonēšana. Grām: Kavacs G. (red.), Enciklopēdija „Latvija un latvieši” Rīga, Latvijas enciklopēdija, 22.-24. lpp.

Ramans K. 1994. Ainavstruktūra. Grām: Kavacs G. (red.), Enciklopēdija „Latvija un latvieši” Rīga, Latvijas enciklopēdija, 24. lpp.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2000. Ainavu aizsardzība. Nozares pārskats teritorijas plānojuma izstrādāšanai

